

Editorial Nordidactica 2021:1

Heidi Eskelund Knudsen og Anders Stig Christensen

Nordidactica

- Journal of Humanities and Social Science Education

2021:1

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Nordidactica 2021:1

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Editorial Nordidactica 2021:1

Heidi Eskelund Knudsen og Anders Stig Christensen, redaktører

Fagdidaktiske forskningsartikler, debat og faglig meningsudveksling i samfundsfag, historie og religion

Dette første nummer af Nordidactica 2021 indeholder syv artikler – fem videnskabelige artikler, en debatartikel og en faglig meningsudveksling. Nummeret er det første der udgives efter, at redaktionen er skiftet fra norsk til dansk ansvar, placeret ved Afdelingen for Anvendt forskning i Pædagogik og Samfund samt Læreruddannelse, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole i Odense, Danmark.

Artiklerne sætter fokus på en bred vifte af temaer fra den fagdidaktiske forskning i samfundsfag, historie og religion: Kontroversielle emner i undervisningen, opfattelser af ligestilling blandt unge, betydningen af struktureret tekstarbejde og skrivning, spil og spilkultur som didaktisk strategi, udvikling af læreprocesser i religion samt diskussion af forskning i læremiddelindhold og brug af kort i samfundsfagene. Temaerne viser et udsnit af mangfoldigheden i den fagdidaktiske forskning i fagene. Artiklerne i dette nummer repræsenteres ved fire svenske og tre norske bidrag, hvoraf den ene svenske er affattet på engelsk.

I artiklen *Controversial Topics in Social Studies Teaching in Sweden* sætter Anna Larsson og Lars Larsson (Umeå Universitet) fokus på hvilke kontroversielle emner svenske samfundsfaglærere på 7. -9. klassetrin vælger at undervise i, samt hvordan disse relateres til fagets læreplan. Det sker på grundlag af data fra spørgeskemabesvarelser fra 80 lærere. Forfatterne diskuterer lærernes forskellige måder at kombinere problememner med læreplansmål og påpeger vedrørende lærernes didaktiske valg behovet for didaktisk teoriudvikling, der bedre forholder sig det, som rører sig blandt eleverne og i hverdagen i klasserummet.

At elever bringer forskellige opfattelser af verden med sig ind i klasserummet og dermed farver undervisningen i samfundsfagene på forskellige måder sætter Fredrik Alvéén (Malmö universitet) fokus på med artiklen *Historiemedvetande och jämställdhetstankar hos svenska ungdomar*. Alvéén undersøger i artiklen historiebevidsthed i udviklingen i synet på kønsmæssig ligestilling blandt svenske elever. På baggrund af data fra spørgeskemabesvarelser konkluderer forfatteren bl.a. at piger oftere end drenge i historisk optik betragter ligestilling som et konfliktuelt anliggende med kvinder som ofre. I en fremadrettet optik er det derimod drengene, der betragter begrebet med bekymring og ser manden i offerrollen. Forfatteren kalder på historiedidaktisk opmærksomhed om nuanceret historieundervisning, der er i stand til at rumme begge tilgange til ligestilling.

Artiklen *Skrivpraktiker i historieämnet: Strukturerat textarbete i undervisning om Vasatiden* af Robert Walldén (Malmö universitet) og Christina Lindh (Högskolan Kristianstad) eksemplificerer betydningen af nuanceret tilgang og modalitet til undervisning i samfundsfagene – konkret er historieundervisning omdrejningspunkt for

artiklen. I et etnografisk baseret klasserumsstudie over 12 uger undersøger forfatterne brugen af struktureret tekstarbejde og skrivepraktiker i historieundervisning om Vasatiden en svensk 6. klasse. Forfatterne konkluderer bl.a. at inkludering af skrivepraktiker som didaktisk strategi måske nok ser ud til at have betydning for elevers muligheder for at lære om historiske begivenheder (kundskslagring), mens udvikling af historisk tænkning derudover ikke nødvendigvis understøttes.

Ovenstående artikel bringer spørgsmålet om ny modalitet ind i fagdidaktikken, hvilket Rune Klevjer (Universitetet i Bergen) også gør. I artiklen *Civilization IV i den videregående skolen: mellom fortrolighet og fremmedgjøring* undersøges betydningen af spilsimulering samt hvordan elevers forhold til spil og spillkultur generelt påvirker mødet med og brugen af strategispillet Civilization IV i forbindelse med samfundsfagsundervisning i norsk videregående skole. Artiklen baseres på klasserumsobservationer og gruppeinterview, og med afsæt i genreteori diskuterer forfatteren sammenhænge mellem elevernes udtryk for genrefællesskab, selvforståelse og mestring, når spil udgør en del af undervisningen. Klevjer påpeger bl.a. skel mellem på den ene side elever, ofte drenge, der i kraft af personlige erfaringer med spil engagerer sig og bruger spillet som afsæt for refleksioner over faglige problemstillinger. Og på den anden side elever, ofte piger, der som spilfremmede markerer afstand til spillet bl.a. pga. manglende genkendelighed ift. sammenhæng mellem skolens krav og arbejdsmåder og spillet. Forfatteren fremhæver således forholdet mellem køn og teknologi, samt spørgsmålet om hvordan læreprocesser faciliteres eller måske ikke faciliteres gennem fagenes indhold.

Facilitering af læreprocesser er også omdrejningspunkt i artiklen *Å lære hvordan: Forslag til et nytt mål utover å lære om og av religion* af Knut Aukland (OsloMet). Det er en teoretisk begrundet artikel, der via etablerede teorier i religionsfagsdidaktikken argumenterer for at sætte *at lære hvordan* man kan få kundskab om religion på flere måder som primært mål for religionsundervisning. Forfatteren skelner mellem en almen del, der retter sig mod viden om og holdninger til religion og religioner, og en religionsfaglig del, der inkluderer basisfaglige metodologiske og epistemologiske perspektiver. Forfatteren relaterer endvidere til teoriudvikling i faglig literacy. Samlet viser artiklen et praksisorienteret bud på en måde at håndtere aktuelle diskussioner om forholdet mellem teologi og religionsvidenskab i skolefaget.

Dette nummer af Nordidactica indeholder endvidere en kommentar- og en praksisorienteret artikel. Artiklen *Först varför och vad, sedan hur. Några kommentarer till Lina Spjut* af læremiddelforfatter og forlagsredaktør, Jan Wiklund debatterer artiklen *Nationella minoriteter i grundskolans läromedel 2011–2019* af Lina Spjut (Umeå universitet), bragt i Nordidactica 4/2020. Wiklund problematiserer artiklens manglende begrundelse for sin tilgang til undersøgelse af forlagsproducerede læremidler i lyset af, hvorledes disse tolker og implementerer Lgr 11's indledende kapitel. Endvidere bringes artiklen *Bruk av kart til undervisninga i historie, geografi og samfunnsfag* af Ove Gudmestad (Universitetet i Stavanger). Artiklen repræsenterer et fagligt begrundet forslag til, hvordan kort kan anvendes på forskellige klassetrin i de fire fags undervisning.